

modum Actorum 8, *Candaces pro Candaces, Phœniciis, pro Phœniciis*, libris Macchaeorum scđp. Acceptò porro urs illa nomen à raptori et labiis quas terra motus excitavit, ut lib. 29 Diodorus, et Sirabo lib. 12, qui addit mortibus illis plus quam dico mille urbium et vicorum perire. Non esse à Sebaco Nicanore conditum, ut ait Stephanus, vel ex hoc loco patet, cum hisce temporibus fuerit Seleucus miles posterior. Videat Rhagani à Rhagis infra distinguere, cap. 6. Græcus, sed in eum ita locum dilatavit, Italicus per Joannem Baptistam Firmi edita de sancto Thomæ historia, et alijs quidam scriptores, Eme-am iste nomine appellat, sed cum in Media Rhaga sit in Syria Emea, ut art. 5, cap. 15, Ptolomeus, I. 5, cap. 25, Plinius è Plauini, fortè Triummo nis acclamat quipiam: *Eho! an etiam Arabia est in Ponto?*

(Serarius.)

Les critiques wonderaient, dit Voltaire, que l'auteur, quel qu'il soit, de l'histoire de Tobie, eût dit comment ce pauvre homme avait gagné dix talents d'argent après du roi Salomonar, dont il ne pouvait pas plus apprendre qu'un escave chrétien ne peut apprendre du roi de Maroc: dix talents d'argent font vingt mille écus, monnaie de France; c'est beaucoup pour le mari d'une blanchisseuse. » — Nous sommes l'impuissant critique et ses partisans de produire un seul tex t de l'histoire de Tobie, où il soit seulement insinué que sa femme était blanchisseuse. Quelle fureur de recourir sans cesse au mensonge et à la calomnie, pour répandre du ridicule sur tout ce qui est consigné dans les Livres saints! dans quel monument de l'antiquité a-t-il trouvé que Salomonar n'était pas plus accessible que le roi de Maroc? Il la connaît bien peu cette antiquité, s'il ne savait pas que les peuples transplacés par les monarches de Nineve et de Babylonie, dans des terres étrangères, y étaient sur un pied bien différent que les esclaves ne le sont à Maroc. Ceux-ci, enfermés toute la nuit dans des maisons communes, n'en sortent que pour travailler comme des foçats: ceux-là, au contraire, étaient en liberté, possédaient des fonds, semaient des grains, cultivaient des vignes à leur profit, plus avantageux en ce point que ne le sont les Juifs de nos jours. A cet état de propriété en fonds, ils joignaient le commerce, et c'était surtout par ce moyen que Tobie s'était enrichi. Demandez-on parmi nous comment un Juif peut être riche de vingt mille écus?

Il s'en va, continue le critique, à Rages en Médie, à 400 lieues de Nineve, prêter ses vingt mille écus à Gabelus qui était fort pauvre, et qui probablement serait hors d'état de les lui rendre. » — Une preuve que Gabelus quoique peu fortuné, donnait, par son industrie, des espérances bien fondées de s'acquitter un jour, c'est qu'en effet il rendit la somme que Tobie lui avait prêtée. Rages en Médie était à 400 lieues de Nineve. — La Médie et l'Assyrie, dont Nineve était la capitale, sont deux provinces limitrophes, qui n'ont ni l'une ni l'autre une vase; cependant il y a environ six-vingts lieues de Nineve à Ecbatane, capitale de la Médie, selon la carte de Samson. Rages n'était pas bien éloigné d'Ecbatane,

selon Diodore de Sicile, dont l'estime est confirmée par le livre de Tobie qui place Rages dans les montagnes voisines d'Arménie.

(Duclos.)

VERS. 17. — *Cum GABELEM EGENTEM VIDERET* sub CHIROGRAPHO DEBITILLI TALENTI, quæ stipendi loco à rege accepit, *quibus honoratus fuerat à rege*, vel quæ in honorarium pensionem à rege obtinuerat. Verum in Scriptura honorare valet scđp. à révere, vel mercede loco dare: *Qui bene præstat presbiteri, duplicit honore dignus habecundus* (lib. est, duplicit mercede), maxime qui laborant in verbo et doctrina, ait Apostolus. Decem argenti talenta summam confidunt quadraginta octo milium, sexcentum et septuaginta et unius librarium, solidorum decem, et denariorum sex, nostri numeris. Indicare videatur textus Vulgatae, Tobiam sub private syngrapha fide pecuniam hanc Gabelum solvisse. *Sei Græcas, Hebreas, S. Ambrosius et vestis Vulgaris depositi loco tradiuntur. Animadvertisit vulgo, omnia oblinuisse, ut illi, penes quos erat depositione, tu esset eodem deposito stundi. Sed antores versionum Græcarum et Hebreorum non ita intellexerunt, cum annotent interius, 9, 5, Gabelum restituisse juniori Tobiae sacerdos pecuniam continentis, clausos obsignatosque. Gabelum hunc Græci appellant *Gabellum, fratrem Gabrie*. Hebreas Fagi: *Abielim filium Gabrieli*; Munsteri: *Gabellum fratrem meum*. Vetus Latina versio: *Gabellum filium Gabelli*. Variantia haec suspectum faciunt textuum istorum fidem, quorū veritatem adstrinere nostrum esse non dubium, quippe qui authenticum unicuius Latinum Vulgatæ extinximus. In veteri Latini versione affirmat Tobias: Comendari decem talenta in alia Gabello.*

(Calmet.)

Gabelus vero iste Græci dicunt, et Hebreas Gabellus, et quidem Gabellus frater, expressa, licet ex cap. 5, versa 21, Græce conjugate quidam velut, Gabriæ postea filium fuisse. Sunt etiam Hebrei, qui Gabrelum vocent Gaberilum filium, aut Corbeli fratrem. (Serarius.)

SUB CHIROGRAPHO DEBITILLI TALENTA ARGENTI. Quidam et hoc non sit contra præceptum Christi, qui dicit Lue. 6: *Mutatum date, vobis inde sperantes; et in primis contra præceptum de eleemosynis*. — Respondeo: Aliud est donare, aliud mutuo dare. Et aliquando quidem suadet aut iubet charitas, donandum esse; scilicet quando is qui egit non videtur diutor aliquam futurum, ut possit reddere, sed alii etiam sufficiunt, ut minimum deum, si videlicet videatur posse restituiri. Factum est itaque hoc à Tobia prudenterissime, nempe si ipse posita egerit (quod accidit) ut repete posset: aut, etiam si ipse non egeret, Gabelus posset restituere, posset pecuniam illam alias rursum egenus impetrari, et ita misericordiam suam ad plures extendere. Quod igitur donatur, repeti non potest; sed benè quod mutuo datur, et utrumque opus ex charitate procedit. Nec obstat illud dictum Christi: *Mutatum date, vobis inde sperantes*, quia sensus est: Nihil expectatis ultra soritem, seu summan munus datum; sed neque ut vobis aliquando simile beneficium praetetur vi-issim ab illis quibus mutuum derit. Hoc enim tantum vele Christum ergo dedit. Hoc patef ex toto contextu. (Iustus.)

est, operum tam plurim Ninivitum quidam accusasset, illas amisi, hanc inops et nudus retinuit, sed fugi exiit Naïven, et Itebra, quam ei, uxori et filio ipsius asservi precluierunt, quia ex illis, versus 25, multa diligebant eum. Nam de Judais id priuandum non est, cum calumniatoribus, satellitibus et complicibus omnia ipsorum sine objicia essent. Sic vero latuit usque ad typum hunc cedem, cujus modus et locus explicatur 4 Reg. 18, et hic Græc, multoque copiosus Hebreice, ubi et causa ponitur, quod, ut prosperitatem ab idolo Dagon impetraret, dnos et filios immolare voluerit, sed isti præverterunt, eumque macerant, quorum nomina referuntur Adrammelech et Sa-rur. Id versus 24 factum, post dies 45 ab regni eius, vel dñis poitis accepte principio, quia Hebreorum textum unus dicit, Tobiam dies tantum 19 delitatus. In Græco, cedem sententia dicitur: Non præterierunt dies 50. (Serarius.)

VERS. 20. — *EXSISTENTES ALBÆM, NUDIQUE VESTIMENTA PRÆBEAT, ATQ[UE] OCCISUS SEPLURUM SOLlicitUS EXHIBET*. Ecce haec sunt opera pietatis et misericordia: tam corporalium quam spiritualium, in quibus opes et vires suis p[re]pi[er]tate exhausti Tobias, ob quae martyrium spem, ac ponem rem et lauream consecutus est, ut S. Januarius, S. Marius et Martha cum suis filiis, pluresque illi visitantes, alentes et sepietiles martyrum corpora, martyrum coronam adepti sunt.

Tobie simulacrum fuit S. Malachias episcopus Hibernie, de quo ita scribit S. Bern., in ejus Vitâ, post initium: « Denique enra erat ei maxima in sepulchris defunctis pauperibus, quod hoc sibi non minus humiliante pauperibus, nec quoniam humilitate. Nec defini novo nostro Tobie reditiva à muliere teniente, inob[st]a serpente per mulierem. Germana ejus in dignitate (ut sibi videbatur) oculi exhortans, quid faciat, inquit, in fasne? Dimit mortuos sepelire mortuos suis. Et hoc illi quotidie exprobriat ingerebat, sed respondet: tu mulieri sulcio, juxta stultitiam suam: Misera, ut eloquii east vocem tenes, sed virtutes ignoras. Ha ministerium ad quod coactus accesserat, deyout tenuit, indebet suis exercitum. » (Corn. à Lap.)

Ascradron, qui Græco Σεραδρός dicitur, servit etiam in filio Israel, ut capite sequenti patet, versus 8 et 9. Fratris tamen Tobie filium Achachar, vel, ut in alio Hebreo dicitur, Achakarum magis affecti horribus. Peccit enim eum primò pueritiam abinde ab anno loco, ut Easher in cap. 5, versus 10, tertio iohes regio, quod gubernatore, querit rationibus omnino prelectum, seu rationalem, quin a secundum a se, seu vicarium suum, ut Græc et Hebreo traditur. Et assertur iste Achachar in Græco, filius Anaelis, vel Hebreo Hananels, idemque certum hinc fratri Tobie nomine haberetur, nisi esset, qui ex Græco asserterent eundem esse, qui Achacharum et Anael vocetur. Possent enim ita intelligi Græca Εάρχας ούτως Ανάελ, vel τοῦ ζωτέρου πατρού. Multo tamen simpliciter et verius apparet eum, qui fuit Tobie frater, ipsum Anaelum esse, omninoque id Hebreus assertit. filius Achachari precibus, Niniyem reddit Tobias, facultatibus, cum magnâ ex parte directe fuisse, residus accepit, sed absque dignitate prisaria. « Vix tandem, ut Ambrosius loco citato, per amicum potuit, directo patrimonio, egenus et exul restituiri suis. » Facultatem, pro facultatibus dixit interpres, ut Cicerio copiam pro copiis, lib. 8 ad Atticum, epis. 17 et 19, sicuti etiam Paulus à quibusdam accipitur, I. Cam pharis ff. de Admin. tut. § ultimo. (Serarius.)

CAPUT II.

1. Post hæc vero, cum esset dies festus Domini, et factum esset prandium bonum in domo Tobie,

CHAPITRE II.

1. Après cela un jour de fête du Seigneur étant arrivé, un grand repas fut apprêté dans la maison de Tobie.

2. Dixit filio suo : Vade et adduc aliquos de tribu nostra, timentes Deum, ut epulenter nobiscum.

3. Cumque abiisset, reversus nuntiavit ei unum ex filiis Israel jugulatum jacere in platea. Statimque exiliens de accubitu suo, relinquentis prandium, jejunus pervernit ad corpus :

4. Tollensque illud, portavit ad domum suam occulte, ut dum sol occubuissest, cautus sepeliret eum.

5. Cumque occulasset corpus, manduvavit panem cum luctu et tremore,

6. Memorans illum sermonem quem dixit Dominus per Amos prophetam : Dies festi vestri convertentur in lamentationem et luctum.

7. Cum vero sol occubuissest, abiit et sepelivit eum.

8. Arguebant autem eum omnes proximi eius, dicentes : Jam hujus rei causa interfici jussus es, et vix effugisti mortis imperium, et iterum sepelis mortuos ?

9. Sed Tobias plus timens Deum quam regem, rapiebat corpora occisorum, et occultabat in domo sua, et mediis noctibus sepelebat ea.

10. Contigit autem ut quādam die fatus a sepultrū, veniens in domum suam, jactasset ex iuxta parietem, et obdormisset,

11. Et ex nido hirundinum dormienti illi calida stercora incidenter super oculos eius, feretique cæcus.

12. Hanc autem tentationem idē permisit Dominus evenire illi, ut posterius daretur exemplum patientiae eius sicut et sancti Job.

13. Nam cū ab infantia sua semper Deum timuerit, et mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum quōd plaga cæcitat̄ evenerit ei.

14. Sed immobilis in Dei timore permanuit; agens gratias Deo omnibus diebus vita sua.

15. Nam sicut beato Job insultabant rege, ita isti parentes et cognati eius irridabant vitam eius, dicentes :

16. Ubi est spes tua, pro quā eleemosynas et sepulturas facies?

2. Et il dī à son fils : Allez et amenez ici quelques-uns de notre tribu qui craignent Dieu, afin qu'ils mangent avec nous

3. Son fils y alla; et étant revenu, il lui dit qu'il y avait dans la rue le corps d'un des enfants d'Israël qui avait été tué. Tobie se leva aussitôt de table, et laissant là le dîner, il vint à jeun vers le corps.

4. Et l'enlevant, il l'emporta secrètement dans sa maison, pour l'ensevelir sûrement lorsque le soleil serait couché.

5. Et ayant caché le corps, il commença de manger avec larmes et tremblement,

6. Repassant dans son esprit cette parole que le Seigneur avait dite par le prophète Amos : Vos jours de fête se changeront en des jours de pleurs et de larmes.

7. Et lorsque le soleil fut couché, il alla et l'ensevelit.

8. Or tous ses proches le blâmaient, disant : On a déjà commandé de vous faire mourir pour ce sujet, et vous avez eu bien de la peine à échapper à votre condamnation ; et après cela, vous ensevelissez encore les morts ?

9. Mais Tobie craignant plus Dieu que le roi, emportait les corps de ceux qui avaient été tués, les cachait dans sa maison, et les ensevelissait au milieu de la nuit.

10. Il arriva un jour que, s'étant lassé à ensevelir les morts, il revint en sa maison, et s'étant couché au pied d'une muraille, il s'endormit, ayant le visage à découvert ;

11. Et pendant qu'il dormait, il tomba d'un nid d'hirondelle de la flente chaude sur ses yeux, ce qui le rendit aveugle.

12. Dieu permit que cette épreuve lui arrivât, afin que sa patience fût donnée en exemple à la postérité, comme celle du saint homme Job.

13. Car ayant toujours crain Dieu dès son enfance, et ayant gardé ses commandements, il ne murmura point contre Dieu de ce que la pluie de la cécité lui était survenue.

14. Mais il demeura ferme dans la crainte du Seigneur, rendant grâce à Dieu tous les jours de sa vie.

15. Car comme des rois insultaient à biensheureux Job, ainsi ses parents et ses alliés se riaillaient de sa vie, disant :

16. Où est voire espérance, pour laquelle vous fâchez des aumônes, et vous ensevelisez les morts ?

17. Tobias vero increpabat eos dicens : Nolite ita loqui :

18. Quoniam filii sanctorum sumus, et vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his qui fidem suam nunquam mutant ab eo.

19. Anna vero uxor ejus ibat ad opus exterrinum quotidie, et de labore manuum suarum uictum, quem consequi poterat, deferebat.

20. Unde factum est ut haedum caprarium accipiens detulisset domi :

21. Cujus cum vocem balantis vir ejus audisset, dixit : Vide te, ne forte fortius sit, redditus eum dominus suis, quia non licet nobis aut edere ex fruto aliquid, aut contingere.

22. Ad hæc uxor ejus, irata respondit : Manifestè vana facta est spes tua, et elce. mosynæ tua modò apparuerunt.

23. Atque his et aliis huiuscmodi verbis exprobarabat ei.

TRANSLATIO EX GRÆCO.

1. Quando autem devenerit in domum meam, et restituta est mihi Anna uxor mea, et Tobias filius meus. — In Pentecoste festivitate, que est sancta septem hebdomadarum, factum est prandium bonum mihi; et accubui ad manducandum. — 2. Et aspexi obsonia multa, et dixi filio meo : Vade et adduc, quemcumque inveneris fratrum nostrorum egentem, qui meminerit Domini : et ecce expecto te. — 3. Et veniens dixit : Unus de genere nostro strangulatus projectus est in platea. — 4. Et ego, antequam ego gustarem, exiliens, — tuli in domum quandam, donec occidit sol. — 5. Et reversus, lavi me, et comedebam panem meum in tristitia : — 6. Et recordatus sum prophetie Amos, quomodo dixit : Convertetur dies festi vestri in luctum, et omnes latitare vestre in lamentationem. — 7. Et phoravi. — Et quando occiderat sol, abiui, et fodens sepelebam eum. — 8. Et proximi irridebant, dicentes : Non adhuc timet interfici pri re hæc : et aufugit, et ecce rursus sepelebit mortuos. — 9. Et in ipsa nocte, redii, cùm sepelebam, et cubui pollutus iuxta murum atrii : — et facies mea discoperta erat. — 10. Et non vidi, quia passeress in muro erant : — et oculis meis apertis immiserant passeress calidum in oculos meos : et factæ sunt albugines in oculis meis; et ivi ad medicos, et non proficerunt mihi. Achiarachus autem nutritibat me; quoadversus profectus sum in Elymida. — 11. Et uxor mea Anna seruiebat in gynæceis, et mittebat dominis : — 12. Et reddiderunt et etiam ipsi mercede, addentes etiam haedum. — 13. Quando autem venit ad me, — cepit clamare. Et dixi ad eam : Unde haedus? Numquid fortius es? reddo illum dominis: non enim licetum est manducare fortivum. — 14. At illa dixit : Domum mihi datum est super mercedem. Et non credebam ei; et dicebam reddere illum dominis, et erubescere adversus eam. — At illa respondens dixit mihi : Ubi sunt elemosynæ tuae, et justitiae tuae? Ecce cognita omnia tecum.

COMMENTARIUM.

VERS. 1. — CUM ESSET DIES FESTUS (1), nempe Pentecostes, ut habent Hebreæ et Græca,

(1) VERS. 1. — CUM ESSET DIES FESTUS DOMINI, ET FACTUM ESSET PRANDIUM BONUM IN DOMO TOBIE. FESTA SOLEMNIA LAUATORIS CONVIVIO CELEBRANDI MOS ERAT HEbreæ. LATA A DOMINO lex

hæc uitur in illos indulgentia, ut diebus festis permittatur, quin et interdum etiam imperet convivia religiosa in gratiam egenorum, pauperum et orphanorum. Nec Tobias illos imitabatur, qui primum legis membrum servabant, negligebant secundum, convivia quidem instruientes, sed neglectis pauperibus et adveniatis.

nis. Misit enim invitatum è fratribus suis illos qui vitam ad Dei legem agerent. Discimus ex Graeco, id contigisse de Pentecostes, quæ festum hebdomadalium ab Iudeis appellabatur, immutique, inscio Tobia, laetores quām pro more epulas paratas fuisse: *Factum est prandium bonum, et accubat ad manuacundam; et aspexi obsonia multa. Animadvertere hinc, quemadmodum inferius, v. 3, morem accumbendi mense, Orientalibus familiarem. Agebatur tunc festum Tabernaculorum, si Hebreo Fagii credit; Pentecostes, si veteri Vulgata.*

Vers. 5. — NUNTIAT EI, UNUS EX FILIIS ISRAEL IUGULATUR JACERE IN PLATEA. *Graecus: Unus ex Israëlitis strangulatus projectus est in platea, etc. Hebreus Fagi: Mortuus jaceat in campo. Ex hoc textu, et ex narrations serie discimus, Asachaddone non prohibuisse iurias Isralitarum; id quod suspectum facit dignitatem Akikari, necessarii Tobiae, dignitatem, inquam, a rege secundum.* (Calmet.)

D. Ambros. de Tobia: « Magnum, inquit, hoc opus. Si viventes operie nudos praecipimus, quanto magis debemus operie defunctorum corpora? Si vivantes ad longiora deducere solemus, quanto magis in illam aeternam domum profectos, unde jam non revertentur? » (Serarius.)

Vers. 4. — PORTAVIT AD DOMUM SUAM OCCULETE, ut, dum SOL OCCURSUSSET, CAUTE SEPELIRE EUM. Innenre videbat Graecus, delatum fuisse à Tobia cadaver in domum à sūa alienam, donec nocte subiret. Illud autem ipse per se Tobiae detulit; vel foris, ut id tuus fieret, neve sese oculo adversariorum temerè exponeret, defendens illud curavit in domum suam, vel in domum vicinam, juris et possessionis sue. Si ipsa per se detulit, vitium contraxit, prohibens esse domum suę ingressum, sonorūque conictu: id autem die festa, ubi revera abstinuisse videtur. Hebreus equidem Fagi, Syrus, et versus Latina verso ferunt, illius manus ante cibum lavissæ: id tamen neque Graecus, neque Latinus nostri legunt. Adeò quod sola manuum lotio ejusmodi sordem non eluisset. Si ea satis fuisse, earum non ingreditus domum suam ut cubet, cum humi cubat ad partem, postquam cadaver humavit? Hebreus Munsteri, postremum hoc Tobiae factum narrans, ait, post conditum humo cadaver, balneum sibi parasse, sed expiare se ita ut in Israele nequise: quibus verbis facile indicat, defuisse Niuite emerore vacca rufa, quā lustralis aqua in Israele parabatur. Sed augustinus potius quāminat dilectilem; neque enim minorum contraxisset sordem delato in domum suam, quām humato cadavere. Quare alterutrum admittamus oportet, sive cadaver humoris suis non detulisse, sive eo delato, cognasse à ceteris secretum, utpote cadaveris tactus immundum. Hoc ab illo servatum innovere videtur textus ferens: *Manducavit cum luctu et tremore, dolens mala populi sui, et metuens, ne delatas novas gravesque sibi et familiae molestias pareret.* (Calmet.)

Et cum SOL OCCURSUSSET CAUTE (occulte), ne quis eum apud regem accusaret, itaque vita periculosa adire, ut fecerat, cap. 1, 22), servinet EUM. Interdicto, ait S. Ambro., c. 1, non revocabatur magis quām incitabatur,

ne deserere officium pietatis mortis meta videtur; erat misericordia pretium mortis pena. Idem lib. 1 Offic., cap. 4: « Tobias, cui, formam pietatis expressit evidenter, cum relicto convivio mortuos sepeliret, et ad cibos pauperis mensæ invitaret hospes. » Et S. August. lib. de Cura pro mortuis, c. 1 et seq.: « Tobias, ait, sepeliendo mortuos Deum promeruisse, teste angelus, commendatur. Sepulitura enim est ultimum misericordiae officium naturæ debitum, quasi honor defuncti et cognitorum solatium, ac naturæ desiderium. Audi S. Ambr. hic cap. 1 c. 2: « Magnum hoc opus. Si viventes operie nudos praecipimus, quanto magis debemus operie defunctorum corpora? Si vivantes ad longiora deducere solemus, quanto magis in illam aeternam domum profectos, unde jam non revertentur? Nihil hoc officio praestantius, et conferre, qui tibi jam non potuit reddere, vindicare à volubilis, vindicare à bestiis consortem naturæ. Perse haum humanitatem defunctis corporibus dedisse produntur; homines negantur? »

Addit fidelibus sanctis sepelienda esse corpora, ut per hoc protestemur fidem, et spem resurrectionis, scilicet non aliquid, ut cadaver equorum et canum, quorum animæ cum corpore interirent, sed sepeliri, ut resurrectura in anima et corpore ad vitam immortalen. Rursum per sepulturam virtutum sanctorum et martyrum magnus defertur bonus: unde tanta pontificis primis sepelienda martyres cura extitit, inq. S. Nicomedes sepeliendo corpus S. Felicis martyris, et S. Iustinus presbyter S. Laurentii, aliisque plures per sepulturam martyrum, martyri lauream adeps sunt.

Sic Marcianus, postea cum in corpus recens occisi incidisset, illudque sepelire vellet, caput est quasi illa eum occidit. Atque dannatus ad mortem, sed Dei provisio factum, ut deprehenderetur cadius auctor, nam Marcianus liberatur, inquit Evaragius lib. 2, cap. 4. Atque hoc operi merui Marcianus evenit ad imperium, ferique maritus S. Polycherie sororis Theodosii imp., qui proinde nullus melior, nullus fortior, nullus piuentior fuit imperator: ita Baron, anno Christi 430. (Corn. 1. Lap.)

Vers. 5. — MEMORANS ILLUM SERMONEM. Haec facto subiungitur recordatio prophetæ Amos cap. 8, vers. 6, et 1 Machabeorum, cap. 1, v. 41, eademque recordatio dicitur, sicut Tobiam, sic et affectiss. S. Annones archiepiscopum Coloniensem, lib. 5 ejus vita, cap. primo, dum unice sibi charum vita defunctum, ipso itidem Pentecostes die, lugeret.

(Serarius.)

Vers. 8. — ARGUENT AUTEM UTEM OMNES PRO XIMI EIUS DICENTES: JAM HICUS REI CAUSA INTERFICI JESSUS ES, etc. Dubitet quispiam merito fuerit arguendus Tobias, quod cum periculo vite sine mortuorum corpora voluerit dare sepulturam? Neque enim moriuntur sepulturam tanties, ut propter eam quis mortis periculum subeat. — Respondere, ubi præsens esset periculum homini sepelienti mortuum aut sepeliri conanti, absinthendum esse, quia neque exequi possit officium sepulturæ potestate impediente, aut sepulchrum mox iterum ercente, et ipse

vers. 10. — QUADAM DIE (1); Graecē eden illa nocte, quæ scilicet festum Pentecostes consecuta est; a SEPULTURA rediens domum suam, neque tamen ingredi volens, quod contactu cadaveris immundus factus esset, juxta legem Numerorum, 19 (2), extra domum porticu vel propylæo juxta parietem se abiens, supinus obdormivit.

Potes, cur, siue priore vice, cum cadaver

occideretur et insulpitus abjeceretur, et sic malum duplicaret. Si vero periculum non esset præsens, nec etiam futurum valde probabile, metuendus tamē aliquo modo, non debet hoc casu reprehendere, sed laudari, qui adhuc cætela, sicut hic Tobias fecisse legitur, mortuorum corpora sepelit, maximè, piarum, et ob odium vera religionis interfectorum, ut ollis erant martyres, quorum corpora qui abstulerunt et occulè sepellierunt, eos à tota antiquitate laudatos legimus, siquidem hujusmodi opus non tantum est officium humanitas in proximis, et protestatio future resurrectionis mortuorum, verum etiam actus religionis in Deum, sicut est ipsa martyrum confessio. (Estius.)

Legitur hic reprehensionis et ferè similis, que est Joan. 41, vers. 7 et 8: *Nunc querebant te Judei lapidare, et iterum validi illuc?* (Serarius.)

Vers. 9. — SED TOBIAS PLUS TIMES DEUM, etc.; ejusmodi charitatis opera non refutemur. Deest hic versiculos in Hebreo et Graeco. Noverant utique repugnare nisi quis ipsi legendi versus, sequenti, nimurum Tobias luminibus captum fuisse clandestine nocte quā dictum cadaver separata mandaverat. Simulator amicorum et necessarium Tobiae monta, ut hi versus, demonstrant Tobiam asservisse pīis horribilis, adquæ non nisi post rem sepius frequentantem Deum calamitatem illi, de qua statim, permissemus.

(Calmet.)

(1) Ecce post tot bona opera, etiam per operis occasionem, ex tanto tamque raro, Dei causa, labore suscepit, venit calamitas.

Quis corum qui mundi hojus felicitatem, opes, formam, valitudinem tanti facint, seorsim fieri oportuisse non opinetur?

(Serarius.)

(2) Ea labores perseverabat septem diebus, eleborabatque aspersione aquæ Australis, mixta vase, rufa cineraria preparata; illustratio tertia, et septima die iteranda erat. Quidquid hojum ita vitiatum tangebat, contrahebat sordem, Israelite in capivitate, et qui pariter hojum nobiscum versantur, cum cineribus exaltationis careant, sublati Hierosolymæ sacrificiis, defectum illius aspersoribus supplent. In Hebreo Munsteri, Tobias parat sibi, quo lavetur, balneum, exaltatione à lege prescripta carens. Sed facile lingere se balneo non nisi mane alterius diei meditabatur, atque interim noctem extra aedes acturus erat. Idem Hebreus laudat hic sententiam Jeremias, non satis animadvertere, Tobiam senioreum, qui hic loquens inducit, longa ætate Jeremiah ejusque oracula præcessisse. (Calmet.)

è platea sustulisset, reversus lavit et mandavit sese, ut est in Graeco, atque ita prandium relictum resumpsi, non etiam hanc secundam vice, simili lotione sese emundavit, et ita domum et stratum sum ingressus est. — Respondeo: Fatigatio et somni appetitus non feabant ejusmodi moras, et voluerat nocturno tempore sub medium æstatis in aperto aere somnum capere.

Potes secundo, quæ tanta seu necessitas, seu utilitas sepeliendi cadavera, ut tantis propterre periculis vir prudens hic sese exposat? An fortè nocet mortuo quod cadaver jaceat insulpitum? — Respondeo: Non nocet absoluutè aut simpliciter, sed tamē per accidens et ex parte, ut cum S. Thomâ loquar: primò, propter affectum et amorem quem in corpus sum habuit vivens, et mortuus adhuc retinet; secundò, propter honorem, quem omnibus penè gentibus persuasum est afferrari defuncti per sepulcrum; tertiò, propter infamiam et injuriam que non mortuo tantum, sed et communis hominum naturæ irrogari censeret, cum pars altera hominis in oculis omnium computescere et à canibus et alib[us] dilacerari permittritt. Negre soleat ea infamia irrogari nisi de communi bono pessimè meritis. Vide h[ab]de re Alcimum, Stobum, et S. Augustinum, qui cadavera justorum hoc quoque nomine studiosius curanda monet, quod iis quam organis suis Spiritus sanctus ad omnia opera bona sua fuerit; et quod precibus quoque fidelium, quæ in sepulcris adhuc inveniuntur, mortui, si forsan in Purgatorio sint, juventer; quibus commode privantur, cum id officii negligit.

Vers. 11. — (1). HIRUNDINUM CALIDA STER-

(1) Vers. 11. — ET EX NIDO HIRUNDINUM DORMIENT ILLI CALIDA STERORA INCIDENT SUPER OCULOS LIUS FIERETQUE CECUS. Hirundinum, Graeci habent ἄρπεζα, id est, passeres, sed Sept. ἄρπεζα, veritas pro Hebr. sippirim, id est, aves, ut veritatis Vatab., haec autem aves ex circumstantiæ loci optime noster intellexit fuisse hirundines; harum enim sterora oculis exceant, unde et alter textus Hebreus hic habet deror, id est, avis libera, puta hirundo, que liberè volat, et liberè cum hominibus conversatur, et in tecitis nidulatur, ait R. David.

FIERETQUE CECUS. Minus rectè Lyranus hanc execandi vim negat sterori hirundinis. Probabilis Dionys, et Valensis censem, Tobiam non fuisse execatum, sed albuginem et nembrinam duxit oculis ejus obductam foisse, quam subinde chirurgi acu deducentes, oculos suæ libertati, visusque restituunt, de quæ re plura, cap. 6, 9. Porro h[ab]de causa polli hirundinum inter parentum sterora versan-

cora vim habent excedandi naturalem, inquit, Plinius, et Franciscus Valesius: tum ex hirundinum occultè proprietate; tum ex manifesto calore et vi adustiva sordibus illis inexti-

tes, excedantur, sed à parentibus rursus visus eis redditur per herbam que dicunt chelidonia. Audi Tertull. lib. de Possitione, cap. 14: « Hirundo si excedaverit pullos, novit illos oculare rursus de sua chelidonia. » Et Plinius lib. 8, cap. 27: « Chelidoniam visu saluberrimam hirundines monstravere, vexatis pullorum oculis illa medentes. » Et lib. 25, c. 8: « Hac (chelidoniam) hirundines oculis pullorum in nido restituuntur visum, ut quando volunt, etiam eritis oculis. »

Mirum hoc est, quæcumque ac illud, quod idem scribit Plinius lib. 10, cap. 37, hirundinum oculos erutos renasci. Idem asserit Elianus lib. 2, cap. 3, citatur Aristot., sed multo: verba enim Aristot. lib. 6 Hist. anim. cap. 5, sunt: « Pullorum hirundinis recenium oculi, si quis stimulo vexaverit, resanescunt, et cœrnerint vix postea plenè recipient. » Jam calidus profecto, at Aldrovandus in Hirundine pag. 665, est, visum vexatum recipere, aliud oculos eratos renasci, quod assenserunt Elianus et Plinius. Idem vero Aldrovandus, pag. 689, cinerem palli hirundinis cum melle oculis inspersum carnis caliginis allata claritate diffusere, ex Diocordite et Avicennâ asseverat, imò ad idem valere fel et stercus frigidum (calidum enim aere est et adures, unde Tobiae excavat) hirundinum ex Alberto magno contendit.

Tropol. B. Petras Damiani lib. 2 Epistolaram, epistola 12, et in ordine 35: « Quid, inquit, leviter volitantes hirundines, nisi leves adulationis et blanda loquentum significavit mores? qui diu blandisque sui suauitatem demuevit, dum adulationis olo caput audiens impinguavit, interiores oculos, ne solita luce perfruuntur, excedant. » (Corn. a Lap.)

Sive Tobias casu oculos aperuerit, sive ita dormire soleret, sive non tecu ore, clausis oculis resolutus fuerit in somnum, faciliter intelligimus, hirundinis stercore ejus oculos viuunt potuisse. Prona sunt omnia, si admittamus Tobiam apertis oculis cubuisse: neque major est difficultas, si clausi oculi sterlus decidisse reputemus. Lapsi super palpebras stercore, acri humor per angulos oculorum sese insinuavit: etiam autem, ut ille oculos aperuit, manum lumenibus admovisset, quod naturaliter fit, altius serum humorem impressit. Acrimonia et sal causticum violentiam statim et molestam inflammationem induxerunt, que affruit mands vehementius irritata degeneravit denique in maculam albam, persimilis albugini ovi. Ita desribitur inferius 11, 14: « Cepit albugo ex oculis ejus, quasi membrana ovi, egredi. »

Tobia excitas impedimentum erat, quo vivendi facultas, integra ceterum et perseverans, cernere prohibebatur. Salva erant omnia, nervus opticus et pupilla. Impediebat oculos inducta quedam membrana, quæ solidis quanti annis molestias illi nocent prorogavit. Ejusmodi albugina plerumque ipsam pupillam

stente, quæ pupillas et oculorum hirundinis calcificat, exsiccat et exsiccatur; et ex soribus subito concrecente membranæ, qualis est in talibus, oculi prorsus excedantur. Non

obducunt. Concrescere dicuntur ex humoribus eō collectis et coagulatis; vel membranæ sunt illi succrescentes. Morbus sunt per se minimè contumax, scitæ etenim arte membrana acu subducitur. Utrum vero eam artem nōnrit Assyriorum medicus, ambig. Legimus hic in Graeco et Hebreo, Tobiam frustra opem à medicis quiescisse.

Addunt Graeci, Achiamachorum Tobias necessarium, qui apud Asarhadonem primas te-

nebat, aliisque Tobiam, quādū regem sibi iniquum habuit, donec Tobias profectus est Elymaide. Discemunt tamen inferiori, in eam regionem non Tobiam patrem, sed filium di-
scessisse. (Calmet.)

Ex hac fortè historiâ, Pythagoras, qui cum Iudeis, ut ait lib. 4 Stromatum, Clemens, et contra Appionem Josephus, versatus est, symbolum illud manavit: *Hirundines sub edem tecto ne habeas*, quod D. Hieronymus Apolog. adversus Ruffinum, et Clemens Stromata 5, cap. 3, Aristoteli autoritatem secuti, in-
terpretantur, à commercio garrulorum et suorum abstinendum esse, quod refellit quidem Plutarchus Symposium decade 8, et ex eo Aristoteles, sed refelluntur ambo ex He-
siode, Anacreonte, Nicostrato, qui hirundines garrulam vocant. Est etiam infida amicitia similitudo in hirundine, ut ait auctor ad Herennium, quia vere advolat, hyeme avolat. Hugo et Glosa monent, ne bonis operibus fatigemur, aliquo futurum, ut mundi hujus blanditias, adulationibus, opibus excedemur, que sunt hirundinis stercora, garrulorum, inconstantium, vera tantum et astis amicorum. Carthusianus doronentit ad Ecclesiis in-
cidere nonnunquam ab haretricorum hirundinum nidos stercora, et multos excaecari. Sed lib. 2, c. 56, Thomas Caputratensis explicat, quemadmodum apibus hirundines, et avis in-
festae sint, id est, pī castisca animis demo-
niis. Potest, ait, et aliud tentationem genus, hirundinum, quarum stercore Tobias caca-
tus est, vel aliarum avium vexatio designare, ut, sub virtutum specie, vitiorum tenetis
involveretur. Verbi gratia, capit qui dives fieri, et congregare divitias, ut in fine con-
dat uberioris testamentum, faciatque hereditem Christum, qui copiarum suarum dereliquerit, vel dominos terræ vel parentes, aut clientellos suis vel raptore quibusque nequissimos possesse. Hoc maxime in clericis videmus, quorum tamen bona pauperum esse debet, et quæ eis omni die superfluent, non in marsupiis, vel in arca, sed indigo ori fa-
meli, et in ventribus esurientum debe-
rent liberaliter erogare. » Hactenus ille,

(Serarius.)

« Tobie, dit Voltaire, s'endort au pied d'un mur. Un homme assez riche pour prêter vingt mille écus dans Rages devait au moins avoir une chambre à coucher dans Nineve. » Ce ne fut point faute d'avoir une chambre à coucher que Tobie coucha en plein air, ce fut par un attachement religieux à sa loi, qui

tamen casu id evenisse viro sancto putandum, maximè ut utroque simul oculo privaretur, sed singulari Dei providentiæ, ob fines qui versus sequenti explicitantur. Sed et medicorum opem, ut est in Hebreo et Graeco, adhibuit Tobias, ut faciendum monet Ecclesiastico cap. 18; verum illi nihil ei profuerunt. Vide Chrysostomum, homil. 1 ad populum, qui hæc occasione recenset undecim causas, cur Deus justis tot calamities imitata. Porrò calamitatis non levis exasperatio Tobiae fuit (1).

obligeant ceux qui avaient touché un corps mort de se séparer même de leurs proches, jusqu'à ce qu'ils se fussent purifiés; Tobie, n'ayant pas encore satisfait à ce devoir, se jette accablé de fatigue contre le mur de sa maison, peut-être même sur la terrasse où les orientaux ont coutume de couchier en été. L'accident de Tobie arrive après la fête de la Pentecôte, selon l'exemple grec, du livre de Tobie. Sa maison, dont le toit était en terrasse, selon l'usage de ces contrées, pouvait être adossée à un bâtiment plus élevé, au haut duquel des hirondelles avaient fait leur nid.

« Les critiques naturalistes disent que la merde d'hirondelle ne rende personne aveugle. En effet on est quitte pour se laver sur le champ. » — Mais si Tobie dormait, il ne put pas se laver sur-le-champ.

« Il faudrait dormir les yeux ouverts pour qu'une chasse d'hirondelle puisse blesser la cornée. » — Tobie ne pouvait-il pas être du nombre de ceux qui dorment les yeux ouverts? Le critique dira-t-il qu'il n'y a point de dormeur de cette espèce? Savons-nous d'ailleurs si dans les pays orientaux la fiente d'hirondelle n'est pas plus chaude et plus corrosive que dans nos climats? Tobie ne pouvait-il pas alors avoir déjà quelque inflammation aux yeux, qui aura contribué à rendre l'accident plus funeste?

« Il fallait consulter un bon médecins avant d'écrire. » — C'est précisément ce que le critique aurait du faire avant de hasarder ses plaisanteries grossières et sacriléges. Il devait s'instruire dans Aldrovandi, dans Gessner, dans François de Valois, et même dans Celse, tout au moins il est; quant à l'auteur du livre de Tobie, il n'avait pas besoin de cette précaution. Il écrivait des faits notoires d'après l'expérience.

(1) Hanc tentationem idem permisit Deus evi-
nire illi, ut posteris daret exemplum patientie
ejus, sicut et sancti Job. Hac vero, quibus
justi quandoque premuntur, calamitatem can-
tas, aliasque plures insigni plangue aurea
oratione pertractat. D. Chrysostomus homilia
prima ad populum, et illarum summa his ipsi
ejus verbis continetur: « Multos audi vi-
querentes: Ouid tandem ille modestus et
mansuetus homo ab alio quodam impio et
improbo per singulos dies trahitur, et inni-
meras patitur molestias, et Deus permittit? »
Quare alterius accusatus in iustè mortuus est?
Illi submersus est, inquit; alius precipita-
tus est et multos posseamus referre sanctos et

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

« temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

temporibus et nostris, majorum nostrorum,
qui multas sustinuerunt tribulationes dif-
frentes et varias. Utigit horum omnium
rationem videamus, et neque ipsi tumultu-
m, seu affinitum et familiarium, ac pro-
monibus etiam propria uxoris.

SICUT BEATO JOB INSULTABANT et uxori et reges, id est, tres illi amici et cognati Job, qui cap. 2 et ult. Jobi, vocantur reges in editione Septuaginta, non quales hodie reges in

verò hanc? quam et jam sepius dixi superius, quod si aliquas habeamus maculas, et eas deponimus. Et bene patriarcha declarans, ad divitiae dicebat: *Quoniam Lazarus sua mala recipit, jam consolationem accipit.* Et ad hanc aliam rursus invenimus. Qualem verò hanc? ut corona et premia nobis augeant. Quantum enim tribulationes ampliabuntur, imo verò et multò plus, non enim coniugiae sunt passiones praesentis temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Toti igitur causae habentes de sacerdotum afflictione dicendas, ne in tentationibus indignorum; neque angustiarum, neque tumultuum, sed et ipsi nostros instrumentos animos, et alios hoc doceamus. Ita sanamus illo. (Serarius.)

VERS. 15.—NOX EST CONTRISTATIS CONTRA DEUM. Duplex, ut hinc locum expomens, optimè monuit Gretserus noster lib. 4 de Crucifixio, 8, tristitia est. Una, inquit Apostolus, 2 Corinth. 7, secundum Deum, quod videlicet, ut ibidem additur, *patientiam in salutem stabiliter operatur, vel certe ob Deum suscipitur,* aquaque mente toleratur. Altera contra Deum, que modum non tenet; de constantia gradu deficit, impias adversis Deum voces aut cogitationes exprimit. Prior in sanctis cadit: cum enim honorum, possessionum, fortunamque naufragis vexantur, morbis, plagiis, varisque dolorum stimulis perverlluntur, an non sentiant? an ut nihil omnino moveantur, inferiores in his anini, partes bratae prorsus et lapides sint? Cum abesse non procul dominice crucis tragedia, caput ipse Dominus pavere, tondere et tristis esse, Matth. 26, Marc. 14; tristitia, inquit S. Paulus Rom. 9, *michi magna est, et continuus dolor cordi meo.* Et infra, cap. 3, Tobias noster: *Quale, at, mihi gaudium erit, qui in tenebris seculo, et tunc calo non video?* Atamen non est, ait textus, contristatus contra Deum. (Serarius.)

VERS. 14.—IMMOBILIS IN DEI TIMORE PERMANENS. Multi sepè in florescentibus arboribus flores, in cerasa et pomis non evadunt omnes. In officio constantiam laudant, qui Matth. 11, vers. 7, dixit: *Quid existit in desertum videbit? Arundinem vento agitatam?* Mortalitas in oculis Tobiam caecitas; sed è vero Dei metu cultique nihil movebat. *Agens gratias Deo omnibus diebus vita sua.* Dixit cap. 4, vers. 21, Job: *Sit nomen Domini benedictum.* Tobias, quasi summum Dei beneficium sit, exilium, pauperias, ocularum amissio, gratias agit, neque id semel, vel pauci aliquot diebus, sed *omnibus diebus vita sua.* Quam excellsum, quam Deo plenus pectus hoc! (Serarius.)

Porro Job adhuc vivere vocatur beatus, quia, ut sit S. Jacobus, cap. 1, v. 12, *beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vite.* Et Beatus fuit Job, ait Epistolæ 2, c. 9, S. Fulgentius, *cum in divinitus justè vivetur; sed beatior, et cum in paupertate justè exitisset.* Beatus fuit, cum decem circumdaretur filii; sed

Europæ, sed quales in Indiâ et Japoniâ non paucos habemus; et quales olim tringita et unum devicit Ioseus; et septuaginta reges sub mensa Adonibezec analecta ciborum carpebant: nempe domini paucarum urbium, ut patet ex dictis Iose 12.

Potes: Quomodo dicuntur hic tres isti amici insulæ Jobo, cum constet ex c. 2 Jobi v. 11, consolandi illius causa accessisse?—Respondeo: Hæc quidem mente accepterunt, et initio quoque cum dolente doleruntur; sed in decursu colloquiorum plurima postmodum peccaverunt, afflicti et mortifici viri causis impunitè exigitantes, et misero insultantes. Nam queritur ipse Job c. 6, v. 26, ipsos tantum ad increpandum eloquus concinndasse, super pupillum irruisse, et amicum subvertere voluisse. Similia habet cap. 19, v. 2, et alihi, et confirmat ipse Deus c. ult., v. 7 (1).

Beator, cum una eunctorum simili orbitate percussus, in Dei dilectione permanit immobiles. Beatus etiam fuit in corporis sociitate: sed beator est factus in vulnere; beator etiam in acervo corporis pleno, quem in patulo marmoribus adornato. (C. à Lap.)

(1) VERS. 16.—UBI EST SEES TU? q. d.: Spes tua te felicit, fitique falsa et fallax; sperabis enim per elemosinas obtinebere à Deo prospera omnia, et ecce Deus per seputratur mortuorum te cascavit, et oculis privavit. Quid enim infelicus, et miserius oculis orbi et caco? (Corn. à Lap.)

Usi EST SPES TUA, PRO QUA ELEMENTOSAS ET SEPULTURAS FACIERIS? Isia verba tametsi dicta sint ab Israhelitis, qui habebant fidem unius Dei, videlicet tamen processisse ex infidelitate, quæ videlicet non credebant, post hanc vitam restare aliam, in qua redditum sit Deus unicunque secundum opera sua, premia bonis, supplicia malis. Qui enim hoc non credit, etiamsi fateatur se habere fidem unius Dei, reverè infidelis est, etiam circa religionem deo; quia detrahit Dei attributa necessaria ei competencia, videlicet justitiam et providentiam ad quam pertinet, retributio bonorum et malorum, Item tollit fundamentum spei. Et ex hoc loco satis appareat multis fuisse in illo populo qui tantum temporalem retributionem pro legi observatione expectandam putarent, qui proinde non videntur verè fuisse fidèles, ne quidem fide implicitæ eorum quæ necessariò credenda sunt. Neque enim illis tribuenda est fides implicita providentia Dei, qui expressè illi detrahunt, sicut illi fecisse leguntur. Tobias autem ad spiritualem et verè fidem populum Dei ostendit se pertinere, quando illi responderunt ait: *Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus, quasi dicere: Idem credere debemus quos sancti patriarchæ, quorum filii sumus, crederunt;* in qua etiam fide defuncti sunt. Quæ autem sit illa fides, ostendit sequentibus verbis: *Et vitam illam expectamus, quam Deus datus est his qui fidem suam nunquam mutant ab eo.* Hoc est, credimus nos, si in fide et sancta conversatione

permanerimus, consecuturos vitam æternam. Ille etiam nōtandum fidem semel habitan amitti posse. Id enim significat, quod ait: *Quam Deus datus est his qui fidem suam nunquam, etc.* Item notandum nihil aquæ hominem christianum confirmare ad toleranda omnia adversa hujus vice, et ad superandas omnes tentationes malas, quam si fidem futurae vite et æternæ retributionis sepius in se exicit, et recenti recordatione accendat, quemadmodum docet Apostolus ad Hebr. 11. Non dicit: *Quoniam sancti sumus, tum quia sibi sanctificatione tribuere humiliter nobis; tum quia illi ad quos loquebatur, revera sancti non erant.* Denuo dicitur: *Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus, ostenditur quem usum habere debet generis nobilitas, id est, ex majoribus, virtute et nobilitate illustribus pragmatibus esse; ut videlicet designare nullum, quod talibus majoribus indignum sit; sed eorum virtutem, sanctitatem et religione ita nobis semper ponamus ante oculos, ut eam moribus et facies exprimere studeamus.* (Estius.)

FILI SANCTORUM SUMUS, Abraham scilicet, Isaci, Jacobi, Prophetarum, et patriarcharum, quorum vita tentatio perpetua fuit, quique constantes inhaeserunt obsequio in Deum, toti fleti malis ac tentationibus rethraerentur. In eamdem sententiam aliquas Mathathias filios suis: *Nunc ergo, alehat, ô filii, emulatores estois legis, et data animas vestras pro testamento patrum vestrorum; et membrum operis patrum, qui fecerunt in generationibus suis.* Abraham nonne in tentationibus fuit? Joseph in tempore angustie vesti custodiendi mandatum. Nihil aptius ad incrementos ad virtutem amicos, quam exempla domestica:

Diese puer, viri uolum ex me, veramque laborem, Sis memor, et te animo repetenter exempla tuo.

Et pater *Ille*, et avunculus excitat Hector.

VITAM ILLEM EXPECTAMUS, etc., quam Deus largitur usi, qui in fide ad mortem usque perseveraverunt. Habemus hic conceptus verbis spem vita æterna expressam. Grandia haec dogmata eò majora in lucem veniebant, quod Messias proprius accedebat. (Calmet.)

FILI SANCTORUM SUMUS, puta Abraham, Isaac, et Jacob, etc.; coram ergo fidem, spem, patientiam et constantiam in adversis imitemur. Idem dicit Christianus afflictus: *Filius sum Christi;* ejus ergo passionem et crucem jugiter intebat, et patientem imitabatur. Filius sum SS. Apostolorum et martyrum, ut S. Pauli, S. Laurentii, S. Stephani, S. Vincentii, etc., qui tot et tanta pro Christo pertulerunt; ergo eos sequar, et vel modicum meum malum Christi amore libenter et fortiter sustinebo. Sunt enim filii sanctorum, ideoque ipse sum sanctus, id est, fidelis, Deo dicatus, et ab eo vocatus ad perfectam sanctitatem, que in paternitate consistit. Patientia enim opus perfectum habet, Jacob 1, 4.

ET VITAM ILLEM EXPECTAMUS, QUAM DEUS DATERE EST HIS QUI FIDEM SUAM NUNQUAM MUTANT AB EO. Respondeo: oppositio Tobias insultantibus sibi: *Ubi est spes tua?* q. d.: Spes mea non refutatur ad bona presentia, sed futura. Spero enim post hanc, aliam vitam beatam et

permanerimus, consecuturos vitam æternam. Ille etiam nōtandum fidem semel habitan amitti posse. Id enim significat, quod ait: *Quam Deus datus est his qui fidem suam nunquam, etc.* Item notandum nihil aquæ hominem christianum confirmare ad toleranda omnia adversa hujus vice, et ad superandas omnes tentationes malas, quam si fidem futurae vite et æternæ retributionis sepius in se exicit, et recenti recordatione accendat, quemadmodum docet Apostolus ad Hebr. 11. Non dicit: *Quoniam sancti sumus, tum quia sibi sanctificatione tribuere humiliter nobis; tum quia illi ad quos loquebatur, revera sancti non erant.* Denuo dicitur: *Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus, ostenditur quem usum habere debet generis nobilitas, id est, ex majoribus, virtute et nobilitate illustribus pragmatibus esse; ut videlicet designare nullum, quod talibus majoribus indignum sit; sed eorum virtutem, sanctitatem et religione ita nobis semper ponamus ante oculos, ut eam moribus et facies exprimere studeamus.* (Corn. à Lap.)

VERS. 19.—ANNA VERA UXOR EIUS IRAT AD OPUS TEXTINUM QUOTIDIEN.

Mirari subit, cur Tobias, cuius res ante florabant, quique rapta sibi prius a Sennacherib, sub Asaraddon recuperaverat, brevi adeo temporis spatio in tantam rei familiars angustiam devenerit. Sed juvat animadvertere, illum largitionibus induluisse plurimum, neque à consuetis pietatis operibus astutissime usque ad cœcitudinem. Diu antea Deus permiserat, ut a Sennacherib spoliaretur ea quæ apud regem frutabatur, dignitate. Eius res alieni usurpaverant, vel forte etiam directione expostæ fuerant. Quā donatus fuit a Salamanasaro, eundi et redeundi libertatem, Sennacheribus revocaverat. Ingente pecunia vim deposuerat penes Gabelum, quam ne recuperet tunc impedithebatur; in medicis ergaverat plurimum. Haec simul omnia, lucrari nihil, ergo raro plurimum, sumptibus indulgere, et jacturis deteri, haec, inquam, sinul omnia vel locupletissimum ad extrema brevi redigunt.

(Calmet.) Dom dicitur Tobie uxor textinum opus fecisse, duobus modis explicatur: primò, secundum Hebreos, ut faciendo conducterit pannos, et texendos, qui in tabernaculo extenderunt, ut vela, cortina, aliquid id genus: secundò, ut servicerit aliis mulieribus, in eorum dominibus, et operibus cuiuscumque generis ea essent opera secundum Graecos. Nam in eis præceptis ἀριθμοῖς est non simpliciter servire, sed in rebus etiam vilibus et affectibus, prout ex Aristotelis Politicorum libro quinto colliguntur. Alius isto modo se Jobi uxor ploraverat, καὶ λαγῳ contempte appellabat Job 2, quasi: que hic illuc erraret, omibusque ancillarebatur. Diu verò Baduelus γραπτος, locum esse ait, in quo mulieres versantur, videtur significare illud τὸν γραπτον, accipendum pro huiuscmodi mulierum εἶδος seu locis, cum tamen pro τῷ γραπτῷ seu operibus accipiat potius Hebreus, in quo sic: *Et in tempore isto, Hanna uxor mea fecit opus mulieribus seu opus mulierum.* Sed opus hoc parum aliens in dominibus fecisse videtur, quia in textu nostro est: *Habat opus, partim domini sue, quia in Graecis est, eam opus jam factum dominis mississe, ἀπέστειλε τοῖς γραπτοῖς.* Iam quid in Graeco ait Tobias, ἀριθμοῖς τῷ γραπτῷ, ille est, erubescens ad ipsam, seu propter ipsam, putat quidam forte legendum ἄριθμον τῷ γραπτῷ, id est, litigabim cum eis. Nam et in Hebreo est: *Pulmū una litigantes super negotio hadri, sive propter hadrum inter nos contendimus.* Ita enim Rabbi Camini in libro Radicum, et ali exponunt verbum istud, psalmo 94: *Quadragesi-*

*antis litigavi vel contendis, ut dubitandum non videat, quin aberberit Munsterus, dum verba illa veritatis: *Aliis enim onerosos nos partem redemus proper hudem ilam.* Et sicut textus noster litigium quoddam, datis et acceperis ultra citronre responsi, indicat; idemque Augustinus de Verbis Domini serm. 48, secundum Mattheum cap. 45, cum accusatio-
nem defensionem inter eos iussisse alii. Eius verba postea citabimur. Gracca tamen illa vox retinere potest, ut ab effectu idem ipsum litigium significaret. Rerum enim eorum qui cixum sunt homines paulo vel graviores, vel mitiores ac modestiores: erubescunt quidem, sed ex rubore, quem verecundie colorem aiebat quidam. Duo vero hic queruntur: prius est: *num easet ipsa Tobias uxoris hudem furata?* Videatur ita opinari D. Augustinus loco iam indicato, eam aut, ipsam de furto montani, defendisse factum sum, et pauli post: *Quam caca, inquit, erat que furtam defendebat?* Sed nam ab hoc eam scelere absolvit clare, in textu Greco, Tobias, Domini, ait, quibus nimis laboravat, reddiderunt ei mercedem, ἀπόδοσις τοι εποιεῖ, id est, ultra mercedem donantes et hodon. Explicat enim quid ipsa verò quidam dixisset; sed ipse iam certitudinem non ailiud habuit; num velut etens atque, διαρρέων τοι με τη φύσιν. Eadem-
cum in Hebreo absolute est, non enim ipsa tantummodo dicit: *Datus est mihi hebas supra mercedem meam;* sed ipse etiam Tobias, cum librum istum scriberet, perfectiusque veritatem totam indagasset: *Factum est, ait, quidam die, et deuterum ipsi hadum unum in mercede ipsius,* id est, cum mercede, vel ultra mercedem. Male siquidem, in utriusque verbis, vertit semper Munsters, prae mercede. Sunit enim diverse propositiones Hebreica besicarab et halsicari, et licet alibi possent, pro aut proper significare, non tamen hoc loquitur, ut apertus tristis Graecus, et ipsa facti circunstantia. Si tamen pro mercede datum hadum dixisset, cause quid fuissest, eis et Tobias non crederet? Labora se nōrat, mercede dignam sciebat, pecuniam nullam videbat, mercedem si quam aliam accipisset, oculare ipsi poterat. Quod mirum ergo vel incredibile fuissest, in mercede hadum datum? At gratias donatum, et in mercem auctarium, quodamque veluti corollarium; id verò apud exteros novum, et in institutum videbatur. Atque hanc donationem nuntiam etiam verba dandi, quibus tam Greco quam Hebreis utinam, quibus in Latino respondet accipere. *Factum est, ut hadum capraram accipies, scilicet do-* *notus et deditus domum.* Idemque in suo Tobias Perionius: Cum textino, inquit, opere, quotidiā ea que ad uitium communem pertinebant, pararet, attingendo hadum, præter mercedem, et acceptum, intulit. Sed, quæcunq; secundo pœnitentia Tobias, de uxore suscipiendo, ipsi neganti non credebat, et cum ead altercando, ut dictum est? — Respondeo, non percipieas: potui enim miserere suspiciari, primò, quia donum vir umquam alterumque tercium esse sciebat, unde hædus enim non poterat; neque tantum lucratum uxorem, ut cum necessarie aliis hadum emere posset; existimat denique, malesadassum esse famem, et. mod. aut*

VERS. 20. — HEDUM ACCIPiens (1) Anna, dono scilicet et gratuitō, supra debitam mercedem, ut habent Hebreæ et Græca. Cūque Anna id affirmant non tam citio crederet maritus, illa irata virum sanctum objurgavit. In Greco additur, Achitacharum nepotum Tobia nutritivis patrum suum, usque dum abiret Tobias, utique perieuli vitandi causā, in Ematalia. Causam abitis vide in fine c. ult. (2).
Ecclesiasticus cap. 27, propter inopiam, mulieres deliquisse. Sciebat ipsam interdum paupertatis et misericordie impatiens ratione, ita ut parvus quodunque graviter ac moderatè loqueretur et ageret. Erat ipse paterfamilias, cui nequit domi mal accidere, curæ esse debebat. Era cæsus, ut minus oculis, quid fieret persiceret. (Soror.)
(1) Notat Greucus, hedum hunc additionem fuisse mercedi operis consuetudo: Heret vel pro mercede datum sentire videtur. Pariter docet S. Ambrosius: Usor hedum pro mercede accepterat; sed paulò inferior mercede incrementum fuisse afflantur. (Calmet.)
(2) VERS. 22. — AD HÆC UXOR EIUS ITA RESpondit: MANIFESTE VANA FACTA EST SPES TUÆ ET ELEMOSYNE TUE NODO APPARUERUNT ESSE VANAE, cùm per te et te, totamque familiam in tantam egestatem, cæcitatem et angustiam adduxeris. Disce hic à Tobia pro beneficio maledicta, imo maleficia eilam ab intimis amicis recipere, et constanter ferre. Hoc enim primum patientia, hæc ejus ciron, et ipsa novam passionem provocat, in eaque non majorique patiæntiæ coronetur. Audi S. Augustini, sermon 18. in Matth.: «Quanta putata infelicitas hominum, qui lucem istam componeant non vident! Excessatus est aliquis continet diratum: Iuratum Deum habuit; at quod nulli commisit. Hoc uxori Tobiae dicebat viro. Clamabat ille propter horum, ne de furto esset; nobilis sonum furiū audire in domo sua. Ille defendens factum suum, opprobrio periechut maritum; et cùm ille deceret. Redite, si de furto est, illa respondet. Debat resultans: Ubis sunt iustia tua? Quæcæ erat, quæ furtum defendebat? et quæcumque videbat, qui furum reddi imperabat. illa erat foris in luce solis, illæ erat intus, ducit justitiae. Quis eorum erat in luce meior? » Et S. Cypr. 1. de Mortalitate: «Tobias post opera magnifica, post misericordia sua multa et gloria præciosa, cæcitas etenim luminum passus, timens et benedicente in adversis Deum, per ipsam corporis suam deum, credit ad laudem, quem et ipsum usus depravare tentavit, dicens: Ubis sunt justitiae? ecce quæ patet. At illa circa timore Deistabilis et firmissim, et ad omnem toleriam passionis fide religiosum armatus, tentationis invalidus in dolore non cessit, sed magis Deum patientiæ majore promeruit, quem possumodum Raphael angelus collaudat. »
Simili modo S. Saturnus procurator domini Huneric regis Ariani, cùm ab eo maximis minis, indequæ ab uxore propriæ multis laetus sollicitaret ad Arianismum, intrepido cum S. Job respondit: «Tanguis una ex inservientibus mulieribus latraria, Eunomia

50

COMMENTARIUM. CAPIT. I.

rem, mulier, si sola esset hujus vita amara
dulcedo; artificio conjux diabolii ministeriis
Si diligeres maritum, nunquam ad secum
dama mortem attraheres proprium virum
Distrahant filios, separant uxorem, auferant
substansiam, me Domini, ego securus de
promissis, verba temere: Si quis non dimis-
crit uxori, filios, agros aut domum, mea
et non poterit esse discipulis, Quid ultra? dis-
cende muliere cum illis refutata, conforta
tur Saturus, ad coronam discutitur, expo-
tit, poemis conteritur, mendicus dimitur.
Haec Victor Uicensis lib. 4 Persecutionis Wan-
dalice, sub finem.

Job et Tobias in multis fidei persimiles primo in profusa eleemosynis, et cuiuslibet misericordia officiis, qualia de se depradicata Job 31, et Tobias hic c. 1. Secundo, in constanti rerum adversarium, praesertim paupertatis, ecclesiastis et morborum tolerantiam immo gratiarum actione. Sunt enim Deinde magna beneficia, utpote magne virtutis, magnique praeiusti materia. Diceras ergo Job patiens: *Dominus dedit, Dominus absolvit; si nomen Domini benedictum, idem dicat Tobias Tertio, Tobias haec omnia suscepit ob spem futura vite beatae.* v. 25; sic et Job c. 19.
v. 25: *Scio, at, quod Redemptor natus erit et in novissimo die ex terra surrexerit sum. Et eis et in circundabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum meum, etc.; reposta est haec spes mea in simo meo. Quari, Job irrusit fuit alii uxoris et amicis, sed Tobiae operas ablatas; vi- sumque restituit; sic et Job, cap. ultimo omnia restituit donicula. (Gora, à Lan.)*

omnia redditum duplum. (Corn. a Lap.)
Notetur autem bona hæc agentibus convicia interdum, etiam ab infinitis, ferenda quademmodum, ad Tobie exemplum, S. Anthoni evenissi, memor lib. 3 Historie Iesu auctori. Illustrissimum verò, et Tobie, Jobo, quod consummum est, quod ab hereticis, pro catholica fide, olim pertulisse sanctum Saturnum narrat sub libri primi de Persecutione Wandalicæ extremum, Victor Uticensis. Cum enim esset Ariani regis domus procurator, et ut catholicam fidem deserire, invilucrare hominum constantim recusat. *Promotumque est*, & nōs (libet enim iam rem totam ipsius Vic-

CAPITULUM II

1. Tune Tobias ingemuit, et copit orare cum lacrymis,
 2. Dicens: Justus es, Domine, et omnia iudicia tua iusta sunt, et omnes viae tuae misericordia et veritas et iudicium.
 3. Et nunc, Domine, memor esto mei et ne vindictam sumas de peccatis meis neque reminiscaris delicta mea vel parentum meorum.
 4. Quoniam non obedivimus praeceptis tuis, ide traditi sumus in direptionem captivitatem et mortem, et in fabulum enim in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos

toris verbis recensere), et divitias multas
si faceret; preparantur suppliea dira,
nollet. Hæ optime propositi, ut si regale
bus iussis non obediret, primo facta discu-
sione, et ante amissam domo vel substantia-
l distractis omnibus mancipiis ac filiis, uxori
eius, inpro praesente, canulario in conji-
gium traducere. Quod illi plenus Deo, magis
gutu velociter proveniens, impio provocari
cabat. Ob quam causam uxori ejus inducitur
visa est, ab his qui exequuntur, nescientem
marito, petuisse. Accedit ad maritum alii
Eva, consilio magistrata serpentis. Sed illi
Adam non fuit, qui illecebrose reuicta
boris poma contingeret, quia non indigenaverat
sed saturatus ab ubertate domus dei, et to-
rente deliciarum eis potatus. Advenit oratu-
lier ad locum, ubi maritus singularis orationis
concessione vestibus, crineque solito, secum
comitantibus filiis, unanime inbutulans
que tunc lactabatur, manibus gestans, quae
necessitate profracta ad pedes mariti. Estant
ipsa suis genitis complectentur ullis, sibilans
vociferacione draconis: Misericordia mea, du-
cissime, simili et tui; misericordia communis
bus liberis, quois conspicis ipso. Non su-
ejacent conditionisvill, quois claros prospar-
reddidisti generis nostri. Non subiungi
indigno et turpi conjugio, vivente marito
qui mitem semper inter coavas plaudebat
de Satro meo. Cognoscit Deus quia invitau-
facturus es hoc, que forte volentarie orari
quantu fecerunt. Cuil illi, Job sancti voco
respondit: Tangam uita ex insipientibus mu-
tieribus loqueris? Formidare, mulier,
sola esset hujus vita amara dulcedo; arti-
cio conjux diaboli ministrari. Si diligenter
maritum, nunquam ad secundum mortem
attraheres proprium virum. Distractis filiis
separant uxorem, auferant substantiam
mei Domini, ego, securus de promissi
verbis tenebo: Si quis non dimisit uxorem
filios, agros, aut dominum, mens non poter-
esse discipulus. Quid ultra? discidentem mu-
torem cum filiis refutata, confortator Sat-
rus, ad coronam discutitur, expoliatur
ponens conteritur, mendicus dimittitur
(Serarius.)

CHAPITRE II

1. Alors Tobie gémit et commença de pleurer et de faire des larmes,
 2. Disant : Seigneur, vous êtes juste , tous vos jugements sont pleins d'équité , toutes vos voies ne sont que miséricorde , vérité et justice , puisque vous ne nous châtiez qu'afin de nous purifier de nos péchés .
 3. Et maintenant , Seigneur , souvenez-vous de moi , ne prenez point vengeance de mes peccâts ; et ne nous rappelez point mes offenses ni celles de mes pères .
 4. Comme nous n'avions point obéi à vos préceptes , nous avons été abandonnés au plaisir , à la captivité et à la mort , et nous sommes devenus la fable et le sujet de toutes les moqueries .